

**Модельна навчальна програма інтегрованого курсу
«Мистецтво»
для 5-6 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із
порушеннями інтелектуального розвитку
(авт. Тороп К. С., Лопатіна М. В., Прядка І. Є., Шпилєва Ю. І.)**

*«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»
(наказ Міністерства освіти і науки України від 26.04.2022 № 383 у редакції
наказу Міністерства освіти і науки України 28.07.2022 № 672)*

Модельна навчальна програма інтегрованого курсу «Мистецтво» для 5-6 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку – це комплексна програма адаптаційного циклу навчання, яка забезпечує наступність між початковою та базовою середньою освітою, гнучкий перехід учнів від молодшого шкільного віку до підліткового, сензитивного для формування цінностей і пошуку життєвих сенсів, розвитку емоційного інтелекту і критичного мислення. Вона відображає засадничі ідеї положення концепції «Нова українська школа» та Державного стандарту базової середньої освіти, в якому наголошено на тому, що мета базової середньої освіти передбачає розвиток природних здібностей, інтересів, обдарувань учнів, формування компетентностей, необхідних для їх соціалізації та громадянської активності, свідомого вибору подальшого життєвого шляху та самореалізації, виховання відповідального, шанобливого ставлення до родини, суспільства, навколишнього природного середовища, національних та культурних цінностей українського народу.

Модельна навчальна програма інтегрованого курсу «Мистецтво» визначає орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання з мистецької освітньої галузі, зміст та види навчальної діяльності учнів із порушеннями інтелектуального розвитку, що спрямовані на реалізацію очікуваних результатів.

Метою мистецької освітньої галузі є цілісний розвиток успішної особистості учня у процесі освоєння мистецьких надбань людства; усвідомлення власної національної ідентичності в міжкультурній комунікації; формування компетентностей, необхідних для художньо-творчого самовираження; розкриття креативного потенціалу, залучення до культурних процесів в Україні.

Інтегрований курс «Мистецтво» має важливе корекційно-розвиткове значення. Уроки мистецтва сприяють розвитку інтелектуальної, емоційної та рухової сфери; сприяють формуванню особистості дитини з порушеннями інтелектуального розвитку, вихованню у неї позитивних навичок і звичок.

Метою інтегрованого курсу «Мистецтво» є розвиток у здобувачів освіти з порушеннями інтелектуального розвитку естетичного смаку, уміння бачити і розуміти красиве, виховання активного емоційно-естетичного відношення до витворів мистецтва, сприяння моральному і трудовому вихованню.

Для реалізації означеної мети визначено такі **завдання**:

формування у здобувачів освіти елементарних знань про основи реалістичного малюнка, навичок малювання з натури, по пам'яті, за уявленням, декоративного малювання й уміння застосовувати їх у навчальній та суспільно-корисній діяльності;

формування у здобувачів освіти набору предметних умінь, необхідних для вивчення суміжних дисциплін, подальшого навчання, застосування в практичній діяльності і в майбутній професії;

підвищення загального розвитку здобувачів освіти, корекція порушень пізнавальної діяльності, емоційно-вольової сфери й особистих якостей з

урахуванням психофізичних особливостей і потенційних можливостей кожного учня;

розвиток естетичного смаку, вміння бачити і розуміти красиве, розвиток оціночних суджень про витвори образотворчого мистецтва, декоративно-прикладного і народного мистецтва, скульптури, архітектури, дизайну;

розвиток музичної культури як невід'ємної складової духовної культури;

розвиток музичного слуху, голосу, музичної пам'яті, образного й асоціативного мислення, творчої уяви;

засвоєння знань про музику, особливості музичної мови, взаємозв'язку з іншими видами мистецтва і життям;

виховання емоційно-ціннісного відношення до музики, стійкого інтересу до музичного мистецтва свого народу й інших народів світу, оволодіння практичними вміннями і навичками в різних видах музично-творчої діяльності: в слуханні музики, співі, слухацької і виконавської культури учнів.

Вивчення інтегрованого курсу «Мистецтво» сприяє вирішенню задачі спеціальних закладів загальної середньої освіти – корекція і розвиток пізнавальної діяльності, особистісних якостей дитини, а також виховання працьовитості, самостійності, терплячості, наполегливості, допитливості, формування умінь планувати свою діяльність, здійснювати контроль і самоконтроль.

Корекційні завдання інтегрованого курсу «Мистецтво» спрямовані на:

розвиток основних розумових операцій (порівняння, узагальнення, орієнтації у просторі, послідовності дій);

розвиток наочно-дійового, наочно-образного і словесно-логічного мислення;

розвиток зорового сприйняття і пізнавання;

розвиток моторики пальців;

розвиток просторових уявлень і орієнтації;

розвиток мовлення і збагачення словника;

розвиток індивідуально-особистісного відношення здобувачів освіти до музики;

розвиток музичного мислення;

формування уявлень про музику як виду мистецтва, розкриття цілісної музичної картини світу;

формування сприйняття потреби в музичній самоосвіті;

корекцію порушень емоційно-вольової і особистісної сфери.

Принципи, на яких ґрунтується програма:

принцип корекційно-розвиткової спрямованості освітнього процесу, що обумовлює розвиток особистості учня і розширює його «зону найближчого розвитку» з врахуванням особливих освітніх потреб; узгодження цілей, змісту й очікуваних результатів навчання;

принцип наступності, що передбачає взаємозв'язок і безперервність освіти учнів із порушеннями інтелектуального розвитку на всіх етапах навчання;

принцип цілісності змісту освіти, що забезпечує наявність внутрішніх взаємозв'язків між окремими предметними областями і навчальними предметами, що входять до їх складу;

принцип спрямованості на формування діяльності, що забезпечує можливість оволодіння учнями з інтелектуальними порушеннями усіма видами доступної їм предметно-практичної діяльності, способами і прийомами пізнавальної і навчальної діяльності, комунікативною діяльністю і соціально прийнятною поведінкою;

принцип зв'язку навчання з життям, що передбачає перенесення засвоєних знань і умінь, навичок і стосунків, сформованих в умовах навчальної ситуації, у різні життєві ситуації, з метою забезпечення готовності учня до самостійного орієнтування і активної діяльності у реальному світі;

принцип варіативності програмного матеріалу, що передбачає можливість видозміни змісту розділів, їх комбінування, в окремих випадках зміни послідовності у вивченні.

Реалізація модельної навчальної програми інтегрованого курсу «Мистецтво» спирається на наступні методи:

Образотворчий складник

Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

практичні, словесні, наочні (за джерелом викладу навчального матеріалу).
репродуктивні, пояснювальні, пошукові, дослідницькі, проблемні тощо (за характером навчально-пізнавальної діяльності);

індуктивні, дедуктивні, аналіз, синтез, порівняння (за логікою викладу і сприйняття навчального матеріалу);

методи контролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності: усні перевірки і самоперевірки результативності оволодіння знаннями, уміннями і навичками;

методи стимулювання навчально-пізнавальної діяльності: певні заохочення у формуванні мотивації, почуття відповідальності, зобов'язань, інтересів в оволодінні знаннями, уміннями і навичками.

Музичний складник

метод художнього, морально-естетичного пізнання музики;

метод емоційної драматургії;

метод інтонаційно-стильового досягнення музики;

метод художнього контексту;

метод створення «композицій»;

метод перспективи і ретроспективи.

Програма побудована на підґрунті компетентнісного, інтегративного, особистісно орієнтованого, діяльнісного та культурологічного підходів, які зумовлюють дидактично доцільне визначення змісту навчання мистецтва і широку палітру методичного інструментарію вчителя.

Компетентнісний потенціал інтегрованого курсу «Мистецтво» відповідає компетентнісному потенціалу мистецької освітньої галузі: усвідомлення своєї національної ідентичності через українське і світове мистецтво; сприйняття культурного різноманіття світу через мистецтво;

усвідомлення взаємозв'язків математики й мистецтва як універсальних мов на прикладах творів різних видів мистецтва; сприймання докільля й знання з природничих наук як об'єктів для художньо-образної інтерпретації; відкритість до інновацій і передбачення їхнього позитивного результату, ініціативність щодо участі в мистецьких заходах, творенні нових культурних продуктів; прагнення творчої самореалізації, вираження креативності; вибудовування позитивних векторів власної життєвої стратегії; поглиблення власної мотивації творити, інтелектуально розвиватись, зокрема у процесі художнього пізнання; розуміння значущості мистецтва для соціального розвитку; виявлення поваги до прав і свобод людини як загальнолюдських цінностей, зокрема до свободи слова і думки, втілених у мистецтві; розуміння необхідності збереження художнього надбання людства; розуміння важливості естетичних факторів у повсякденному житті та ін.

Для навчання створюються такі умови, які дають можливість кожному учню працювати в доступному йому темпі. Учитель добирає матеріал за об'ємом і диференціює його за ступенем складнощів, виходячи з індивідуальних особливостей розвитку кожної дитини.

У процесі уроку вчитель може використовувати різні види діяльності, які сприятимуть розширенню, повторенню і закріпленню отриманих знань:

ігрову діяльність (сюжетно-рольова, дидактична, театралізована гра);
елементарно трудову діяльність (господарсько-побутова і ручна праця);
образотворчу діяльність (ліплення, малювання, аплікація) тощо.

У системі навчання і виховання здобувачів освіти із порушеннями інтелектуального розвитку уроки мистецтва мають велике значення. У комплексі з іншими навчальними предметами вони чинять помітну корекційно-розвиткову дію на дитину. Це здатність сприймати, відчувати, розуміти прекрасне в житті, в мистецтві, прагнення самому створювати прекрасне, бачити красиве в навколишньому.

На уроках мистецтва вчитель повинен прагнути до того, щоб учні/учениці:

Образотворчий складник

емоційно сприймали витвори образотворчого мистецтва (картини, репродукції, художні ілюстрації).

розуміли явища перспективи, розрізняли світлотіні, часткові перекриття (коли один предмет загороджує інший), диференціювали проміжні кольори і відтінки;

розвивали художнє сприйняття і творчу уяву за допомогою природних матеріалів (листя, шишки, жолуді тощо);

мали уявлення про особливості української народної мистецтва і мистецтва інших народів світу;

розвивали зображувальні здібності.

Музичний складник

емоційно сприймали музику в різних видах музичної діяльності: прослуховуванні, співі, грі на музичних інструментах тощо;

мали первинні уявлення про життєвий зміст музики, розуміли засоби музичної виразності;

мали уявлення про первинні (пісня, танець, марш) і вторинні (опера, балет, симфонія, концерт) жанри музики;

мали уявлення про особливості української музики і музики інших народів світу;

мали елементарні відомості про діяльність композитора, виконавця, слухача;

володіли навичками слухання музики, її елементарного аналізу (роздумували про музику, давали їй оцінку);

опанували навички й уміння індивідуального і колективного виконання музики.

Індивідуальні форми роботи на уроках органічно поєднуються з фронтальними і груповими.

Інтегрований курс «Мистецтво» для 5-6 класу включає теоретичні та переважно практичні заняття. Основна частка навчального часу відводиться на творчу діяльність. Важливо надати учням змогу не тільки для виконання роботи, але й висловити свою думку щодо виконаної роботи, послухати думку однолітків. Передбачаються самостійні роботи і практичні повторення раніше вивченого матеріалу із закріпленням теоретичних і практичних знань. Зміст програми спрямовано на гармонізацію інтелектуального та емоційного розвитку дітей із порушеннями інтелектуального розвитку, формування у них цілісного уявлення про світ, розвиток образного сприйняття через естетичне переживання й освоєння способів творчого самовираження.

Учитель з огляду на матеріально-технічну базу освітнього закладу та рівня підготовленості учнів має право замінювати теми. Час на вивчення тем не регламентується.

Основна частина
5 клас
образотворча складова

Пропонований зміст інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності	Очікувані результати навчання	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
ЗМІСТОВА ЛІНІЯ «ВСТУП»			
<p>Навчання композиційної діяльності</p>	<p>Опрацювання правил безпеки при роботі з фарбами, олівцями та приладами для образотворчого мистецтва. Розвиток просторових уявлень. Робота над поняттям «перед...», «за...», «біля...», «перед...», «з...», «далеко від...», «посередині», «праворуч від...», «ліворуч від...». Знаходження середини аркуша, верхнього, нижнього, правого і лівого краю аркуша паперу. Знайомство з різноманітними видами побудови композиції декоративного мистецтва (у вертикальному та горизонтальному форматі). Передавати на аркуші паперу глибини простору: ближче - нижче, далі – вище; використовувати прийом загородження одних предметів</p>	<p>Учень/учениця знає: правила роботи на уроці малювання; назви предметів для малювання: альбом, фарби, пензель, палітра, олівці, фломастери тощо; необхідність співвідношення розміру малюнка та величини листа паперу; за допомогою фарби, олівця, крейди, фломастера можна залишити слід на папері або на дошці.</p> <p>Учень/учениця уміє: організувати робоче місце; залишати графічний слід</p>	<p>Формувати вміння зверненої мови; вміння виконувати елементарні словесні інструкції учителя. Розвивати мовлення і сприйняття накопиченого словникового запасу. Формувати зорово-рухову і мовно-рухову координацію. Формувати осмислене сприйняття предметів і явищ навколишнього світу. Розвивати правильне сприйняття форми, кольору, величини предметів і їх положення у просторі.</p>

	іншими, зменшення величини видалених предметів в порівнянні з розташованими поблизу від спостерігача. Малювання по трафарету, шаблону та опорних точках. Малювання прямих, вертикальних, хвилястих і похилих ліній за допомогою пензлів різної товщини. Малювання за опорними точками знайомих предметів: «сходи», «дах будинку», «ялинка» тощо.	на папері, дощці за допомогою пальця, долоні, олівця, пензля фломастера, крейди; дотримуватись правил безпеки на уроці; планувати свою образотворчу діяльність.	Коригувати просторові уявлення.
Сприймання та зображення форм предметів, пропорції, конструкції	Закріплення навичок обстеження предметів з метою їх зображення; використання методу порівняння, визначеній послідовності при малюванні. Закріплення уміння розміщувати малюнок на образотворчій площині з огляду на протяжність аркуша паперу; враховувати необхідність співвідношення форми зображуваного предмета. Вправи на уміння співвідносити форму предмета з еталонними геометричними фігурами (кругом, овалом, квадратом та ін.). Вправи на	Учень/учениця знає: правила роботи з приладдям на уроці; види геометричних фігур; прийоми зображення елементів декору; явища симетрії та асиметрії у природі; співвідношення форми зображуваного предмета з аркушем паперу. Учень/учениця уміє: зображати предмети різних форми;	Формувати пізнавальну, мовну, емоційно-вольову, рухову сфери діяльності. Формувати знання елементарних основ реалістичного малюнка. Формувати художньо-естетичний світогляд. Формувати уміння створювати прості художні образи з натури і за зразком, по пам'яті, за уявою. Розвивати естетичні почуття та розуміння краси

	<p>уміння передавати рух форми (дерево колишеться, прапор розвивається тощо). Робота з косинцем, лінійкою, циркулем, трафаретом. Креслення прямих та косих ліній, кружечків. Вправи на розрізнення предметів за формою, розміром і кольором. Завдання на досягнення ритму у візерунку з повторенням і чергуванням форм та кольорів його елемента. Навчання прийомам зображення елементів декору (листя, квіти бутони); складання візерунка в квадраті з урахуванням центральної симетрії. Робота над елементарним уявленням про явища симетрії і асиметрії в природі. Знайомство з осьовою симетрією на прикладі будови комах (метелик, бабка, жук).</p>	<p>орієнтуватись у виконанні малюнка за опорними крапками; розрізняти предмети за формою, розміром і кольором; співвідносити форму предмета; аналізувати і визначати форму, колір та розмір предмета.</p>	<p>навколишнього середовища, художнього смаку. Формувати уміння орієнтуватись у завданнях, планувати художні роботи, послідовність виконання малюнка. Формувати уміння контролювати свої дії. Розвивати дрібну моторику пальців рук, зорову пам'ять, увагу, спостережливість, образне мислення, уявлення та уяву.</p>
<p>Сприймання кольору предметів і уміння відображати його в живописі</p>	<p>Робота над уявленням учнів про колір і фарби: робота над поняттям «основні» кольори – червоний, синій, жовтий і «складені кольори» (кольори, які можна скласти з основних, головних кольорів – зелений, помаранчевий, бузковий, коричневий. Змішування кольорів,</p>	<p>Учень/учениця знає: «основні» кольори та складові «змішаних» кольорів; способи отримання світлих та темних відтінків кольорів; прийоми з</p>	<p>Розвивати пізнавальну діяльність шляхом систематичного і цілеспрямованого виховання і вдосконалення в учнів правильного сприйняття форми, будови, величини,</p>

	<p>створення палітри кольорів від найсвітлішого до найтемнішого. Робота з фарбами, виконання прийомів отримання змішаних кольорів на палітрі. Навчання прийомам просвітлення кольору (розбавлення фарби водою або додаванням білил). Отримання блакитної, рожевої, ясно-зеленої, сірої, ясно-коричневої фарби. Використання отриманих висвітлених фарб у сюжетних малюнках, у декоративному малюванні, в малюванні з натури та за уявою.</p>	<p>використанням різноманітних матеріалів, інструментів та засобів, експериментування та робота з нетрадиційними техніками.</p> <p>Учень/учениця уміє: працювати з фарбами, пензлем та палітрою; змішувати та просвітлювати кольори; використовувати висвітлені фарби у практичних роботах; малювати предмети, які можна розмалювати складовими кольорами.</p>	<p>кольору предмета, їх положення у просторі, уміння знаходити в зображуваному об'єкті існуючі ознаки, встановлювати схожість і розбіжність між предметами за кольорами. Формувати уміння створювати композиції, орнаменти та застосовувати їх у різних видах образотворчого мистецтва. Формувати уміння орієнтуватись у завданнях, планувати художні роботи, послідовність виконання малюнка. Формувати уміння контролювати свої дії. Розвивати дрібну моторику пальців рук, зорову пам'ять, увагу, спостережливість, образне мислення, уявлення та уяву.</p>
--	--	---	--

<p>Бесіди з образотворчого мистецтва. «Орнаментальна композиція. Створення орнаментальної композиції у колі, квадраті, прямокутнику, смужці», «Абстрактна композиція у контрастному колориті». «Як навчитися малювати лінії олівцями, фломастерами, гуашшю чи аквареллю».</p>	<p>Розповідь. Пояснення. Демонстрація відео. Дидактичні ігри. Обговорення. Короткі усні відповіді на запитання.</p>	<p>Учень/учениця знає: художні засоби виразності живопису, графіки, декоративно-прикладного мистецтва; зображення предметів та об'єктів, їх форму, забарвлення, розмір.</p> <p>Учень/учениця уміє: посильно виражати власні почуття та естетичні переживання до проявів прекрасного в оточуючій діяльності, предметному світі, творах візуального мистецтва; встановлювати логічні зв'язки між зображеними явищами й об'єктами, усвідомлювати суттєву залежність між ними.</p>	<p>Розвивати комунікативні функції мовлення (розвиток діалогічного мовлення з використанням мовленнєвих засобів комунікації, розвиток монологічного мовлення). Розвивати елементи творчої уяви і фантазії; емоційно-образну пам'ять на основі запам'ятовування образів конкретних предметів, явищ, їх властивостей та відношень. Формувати вміння висловлювати свої враження і почуття у спостережуваних явищах та творах мистецтва.</p>
ЗМІСТОВА ЛІНІЯ «ДЕКОРАТИВНЕ МАЛЮВАННЯ»			
<p>Стародавнє коріння народного мистецтва. Стилзація. Види та структура орнаментів.</p>	<p>Відтворення за зразком орнаментальних композицій у колі, квадраті, прямокутнику, смужці. Розфарбовування трафаретів</p>	<p>Учень/учениця знає: твори народно-прикладного мистецтва; предмети з різним</p>	<p>Формувати елементарні знання про основи реалістичного малюнка; навичок малювання з</p>

<p>Варіативність декоративно-ужиткового мистецтва.</p>	<p>геометричних фігур, вирізаних із картону (квадрат, трикутник, овал, прямокутник). Малювання геометричного орнаменту (трикутник, дужка, ромб) у прямокутнику. Розфарбовування малюнків за зразком. Візерунок у смужці з рослинних форм. Малювання в колі візерунка з ягід та листячка. Створення елементів композиції декоративно-ужиткового мистецтва.</p>	<p>орнаментом та призначенням; види декоративно-прикладного мистецтва. Учень/учениця уміє: розпізнавати предмети з різними орнаментами; відтворювати орнаментальні композиції у смужці; встановлювати зв'язки між видами мистецтва, мистецтвом і життям; працювати з пензлем, олівцем крейдою; користуватись основними художніми матеріалами у процесі створення художньої композиції.</p>	<p>натури, по пам'яті, за уявленням, декоративного малювання і уміння застосовувати їх в навчальній і суспільно-корисній діяльності. Формувати предметні уміння, необхідні для вивчення суміжних дисциплін, подальшого застосування у практичній діяльності. Розвивати уміння виконувати тематичні та декоративні композиції. Розвивати оригінальне образно-асоціативне мислення, просторову уяву та фантазію, відчуття композиції, ритму, кольору; розвивати естетичний смак.</p>
<p>Стародавня українська хата. Предмети побуту українців минулих часів у</p>	<p>Створення ескізу української хати. Малювання видів орнаментів для оздоблення традиційної української</p>	<p>Учень/учениця знає: види орнаментів для оздоблення традиційної</p>	<p>Розвивати організаційні уміння і навички в образотворчо-практичній</p>

<p>сучасному інтер'єрі. Оздоблення українського житла сучасним живописом.</p>	<p>хати. Нетрадиційне малювання «Квітне в садочку червона калина, рідна земля для нас всіх - Україна». Малювання інтер'єру та екстер'єру стародавньої української хати з використанням шаблону геометричних фігур. Малюнок «Дім моєї мрії».</p>	<p>української хати; предмети з різним орнаментом та призначенням; види декоративно-прикладного мистецтва. Учень/учениця уміє: розпізнавати характерні риси різних видів українського народного мистецтва; розфарбовувати зображення відповідно до зразка; відтворювати інтер'єр та екстер'єр стародавньої української хати з використанням шаблону геометричних фігур.</p>	<p>діяльності. Розвивати зорово-рухову координацію шляхом використання варіативних і повторюваних дій із застосуванням різноманітних прийомів малювання. Формувати елементарні знання про основи реалістичного малюнка; навичок малювання з натури, по пам'яті, за уявленням, декоративного малювання й уміння застосовувати їх у навчальній і суспільно-корисній діяльності. Формувати предметні уміння, необхідні для вивчення суміжних дисциплін, подальшого застосування у практичній діяльності.</p>
<p>Петриківський розпис - дивовижність майстрів</p>	<p>Виконання візерунка в квадраті з елементами петриківського розпису</p>	<p>Учень/учениця знає: інструменти</p>	<p>Розвивати оригінальне образно-асоціативне</p>

<p>народного мистецтва. Декоративні малюнки, розпис предметів побуту українців - від минулого до сьогодення. Унікальна особливість петриківського розпису предметів побуту та інтер'єру.</p>	<p>(зернятко, ягідка, горішок, пірчастий листок). Малювання елементів петриківського розпису у смужці. Ознайомлення з інструментами декоративно-орнаментального народного малярства (пензлі з котячої шерсті, пальці рук, звичайні пензлі, фарби з природніх матеріалів). Петриківський розпис елементів побуту (шаблони скрині, ложки, макітри, дощечки). Малювання квітки соняшника та пірчастого листка у квадраті.</p>	<p>декоративно-орнаментального народного малярства; особливості петриківського розпису предметів побуту та елементів інтер'єру. Учень/учениця уміє: виконувати візерунки з елементами петриківського розпису; застосовувати інструменти декоративно-орнаментального народного малярства за призначенням; розфарбовувати зображення відповідно до зразка.</p>	<p>мислення, просторову уяву та фантазію, відчуття композиції, ритму, кольору; розвивати естетичний смак. Формувати елементарні знання про основи реалістичного малюнка; навички малювання з натури, по пам'яті, за уявленням, декоративного малювання та уміння застосовувати їх у навчальній і суспільно-корисній діяльності. Формувати предметні уміння, необхідні для вивчення суміжних дисциплін, подальшого застосування у практичній діяльності.</p>
<p>Народна іграшка як витвір мистецтва художньо-творчої спадщини різних регіонів України. Декорування</p>	<p>Відпрацьовування елементів розпису у смужці, колі, квадраті. Розпис української народної іграшки за народними мотивами. Розфарбовування за шаблоном</p>	<p>Учень/учениця знає: народні мотиви української народної іграшки; твори народно-</p>	<p>Розвивати оригінальне образно-асоціативне мислення, просторову уяву та фантазію, відчуття композиції,</p>

<p>народної мотивації розпису.</p> <p>іграшки українського розпису.</p>	<p>(«Дивовижні баранці», «Коник», «Свищик», «Півник»).</p>	<p>прикладного мистецтва; предмети з різним орнаментом та призначенням; види декоративно-прикладного мистецтва.</p> <p>Учень/учениця уміє: розфарбовувати зображення відповідно до зразка декоративними візерунками українського народного декоративно-ужиткового мистецтва; прикрашати лініями, крапками, кільцями, мазками паперові силуети.</p>	<p>ритму, кольору; розвивати естетичний смак. Формувати елементарні знання про основи реалістичного малюнка; навички малювання з натури, по пам'яті, за уявленням, декоративного малювання й уміння застосовувати їх у навчальній і суспільно-корисній діяльності. Формувати предметні уміння, необхідні для вивчення суміжних дисциплін, подальшого застосування у практичній діяльності.</p>
<p>Українська вишивка – яскравий символ національної культури. Оздоблення української вишиванки як різновид декоративного малювання. Кольорова гама притаманна жіночій</p>	<p>Малювання по шаблону «Вишиванка». Складання візерунка у квадраті з урахуванням центральної симетрії. Малювання візерунка на вишиванці «Вишиваю вишиваночку я для братика Іваночка!». Малювання української сорочки нетрадиційним пальчиковим прийомом.</p>	<p>Учень/учениця знає: назви елементів національного українського вбрання; кольори притаманні жіночій та чоловічій сорочці; поняття центральної</p>	<p>Розвивати оригінальне образно-асоціативне мислення, просторову уяву та фантазію, відчуття композиції, ритму, кольору; розвивати естетичний смак. Формувати вміння</p>

<p>та чоловічій сорочці.</p>		<p>симетрії; різновиди декоративного малювання; Учень/учениця уміє: ритмічно наносити візерунок (крапки) на вишиванку; малювати нетрадиційним пальчиковим прийомом; малювати по обмеженій поверхні.</p>	<p>малювати по обмеженій поверхні, рівномірно розташовуючи різнокольорові крапки. Розвивати словниковий запас назвами елементів національного українського вбрання. Формувати елементарні знання про основи реалістичного малюнка; навичок малювання з натури, по пам'яті, за уявленням, декоративного малювання і вміння застосовувати їх у навчальній і суспільно-корисній діяльності. Формувати предметні уміння, необхідні для вивчення суміжних дисциплін, подальшого застосування у практичній діяльності.</p>
<p>Вишитий рушник як обов'язковий атрибут</p>	<p>Малювання орнаменту рушника у смужці. Створення геометричного та</p>	<p>Учень/учениця знає: декоративну композицію;</p>	<p>Формувати вміння відтворювати рослинні</p>

<p>українського побуту. Символіка вишитого рушника. Сучасне та традиційне вишивання рушника.</p>	<p>рослинного орнаменту. Тематичні малюнки («Квітчаста хустина», «Хліб на вишитому рушнику», «Весільний рушник», «Український рушничок»). Малюнок «Візерунок на скатертині».</p>	<p>порядок утворення візерунків і орнаментів; основні види декоративних композиційних схем; різновиди атрибутів українського побуту. Учень/учениця уміє: розфарбовувати зображення відповідно до зразка декоративними візерунками українського народного декоративно-вжиткового мистецтва; прикрашати різними орнаментами рушник у смужці.</p>	<p>елементи; малювати, користуючись штампом; створювати геометричний орнамент. Розвивати оригінальне образно-асоціативне мислення, просторову уяву та фантазію, відчуття композиції, ритму, кольору; розвивати естетичний смак. Формувати елементарні знання про основи реалістичного малюнка; навичок малювання з натури, по пам'яті, за уявленням. Формувати предметні уміння, необхідні для вивчення суміжних дисциплін, подальшого застосування у практичній діяльності.</p>
<p>Писанка – символ українського народу. Фантазійні орнаменти української великодньої писанки. Різноманітні</p>	<p>Розпис української великодньої писанки. Малюнок «Українська писанка – як дитяча пісенька, як бабусина казка, як матусина ласка». Порядок утворення візерунків і</p>	<p>Учень/учениця знає: різноманітні матеріали та інструменти для декоративного розпису (писачок, свічка,</p>	<p>Розвивати оригінальне образно-асоціативне мислення, просторову уяву та фантазію, відчуття композиції,</p>

<p>українські традиції писанкарства.</p>	<p>орнаментів. Ознайомлення з різноманітністю матеріалів та інструментів для декоративного розпису (писачок, свічка, олівець, фарби). Навчання прийомам зображення елементів декору великодньої писанки (писанки, мальованки, крапанки, дряпанки, крашанки). Створення ескізів орнаментів для писанки.</p>	<p>олівець, фарби); порядок утворення візерунків і орнаментів; основні види декоративних композиційних схем. Учень/учениця уміє: обирати способи/засоби творення художніх образів у різних видах і жанрах мистецтва; порядок утворення візерунків і орнаментів; створювати ескізи орнаментів для писанки.</p>	<p>ритму, кольору; розвивати естетичний смак. Формувати елементарні знання про основи реалістичного малюнка; навичок малювання з натури, по пам'яті, за уявленням, декоративного малювання і уміння застосовувати їх в навчальній і суспільно-корисній діяльності. Формувати предметні уміння, необхідні для вивчення суміжних дисциплін, подальшого застосування у практичній діяльності.</p>
<p>Різнобарвність візерунків гончарного ремесла. Традиційні та нетрадиційні техніки створення орнаменту для гончарних виробів. Специфіка образів в українському</p>	<p>Підбір гармонійно поєднаних кольорів для певного символічного мотиву. Розмальовування елементів візерунка дотримуючись контуру зображення. Створення орнаменту декоративної композиції з геометричних і рослинних елементів. Порядок утворення візерунків і</p>	<p>Учень/учениця знає: орнаменти декоративної композиції з геометричних і рослинних елементів; твори народно-прикладного мистецтва; предмети з різним</p>	<p>Формувати уміння утворювати візерунки й орнаменти з використанням прийомів дотримання певної послідовності в процесі виконання декоративної композиції. Розвивати</p>

<p>декоративно-ужитковому мистецтві. Ритмічні співвідношення елементів орнаменту різних форм.</p>	<p>орнаментів. Навчання прийомам дотримання певної послідовності в процесі виконання декоративної композиції.</p>	<p>орнаментом та призначенням; види декоративно-прикладного мистецтва. Учень/учениця уміє: використовувати елементи українського народного мистецтва в художній творчості; дотримуватись контуру зображення; дотримання певної послідовності в процесі виконання декоративної композиції.</p>	<p>оригінальне образно-асоціативне мислення, просторову уяву та фантазію, відчуття композиції, ритму, кольору; розвивати естетичний смак. Формувати елементарні знання про основи реалістичного малюнка; навичок малювання з натури, по пам'яті, за уявленням, декоративного малювання й уміння застосовувати їх у навчальній і суспільно-корисній діяльності. Формувати предметні уміння, необхідні для вивчення суміжних дисциплін, подальшого застосування у практичній діяльності.</p>
<p>Народна символіка, її зв'язок з національними традиціями. Традиційні</p>	<p>Малювання українських народних символів: «Без верби і калини – нема України», «Квітучий барвінок»,</p>	<p>Учень/учениця знає: значення українських народних символів;</p>	<p>Розвивати оригінальне образно-асоціативне мислення, просторову</p>

<p>символи в українському мистецтві.</p>	<p>«Лелека», «Запашний хліб», «Український вінок».</p>	<p>зв'язок народної символіки з національними традиціями. Учень/учениця уміє: розфарбовувати зображення відповідно до зразка; передавати у малюнку зміст простих художніх творів за тематикою; вибирати гармонійно поєднані кольори для певного символічного мотиву.</p>	<p>уяву та фантазію, відчуття композиції, ритму, кольору; розвивати естетичний смак. Формувати елементарні знання про основи реалістичного малюнка; навичок малювання з натури, по пам'яті, за уявленням, декоративного малювання й уміння застосовувати їх у навчальній і суспільно-корисній діяльності. Формувати предметні уміння, необхідні для вивчення суміжних дисциплін, подальшого застосування у практичній діяльності.</p>
<p>Бесіди з образотворчого мистецтва. «Писанкарство. Символіка орнаменту великодньої української писанки». «Петриківський розпис –</p>	<p>Розповідь. Пояснення. Демонстрація відео. Дидактичні ігри. Обговорення. Короткі усні відповіді на запитання.</p>	<p>Учень/учениця знає: художні засоби виразності живопису, графіки, декоративно-прикладного мистецтва; зображення предметів та</p>	<p>Розвивати комунікативні функції мовлення (розвиток діалогічного мовлення з використанням мовленнєвих засобів</p>

<p>перлина України». «Українське гончарство. Розпис гончарних виробів за традиціями орнаментального розпису». «Пензлик – чарівник. Що уміє олівець?»</p>		<p>об'єктів, їх форму, забарвлення, розмір. Учень/учениця уміє: посилено виражати власні почуття та естетичні переживання до проявів прекрасного в оточуючій діяльності, предметному світі, творах візуального мистецтва; встановлювати логічні зв'язки між зображеними явищами й об'єктами, усвідомлювати суттєву залежність між ними.</p>	<p>комунікації, розвиток монологічного мовлення). Розвивати елементи творчої уяви і фантазії; емоційно-образну пам'ять на основні запам'ятовування образів конкретних предметів, явищ, їх властивостей та відношень. Формувати вміння висловлювати свої враження і почуття в спостережуваних явищах та творах мистецтва.</p>
ЗМІСТОВА ЛІНІЯ «МАЛЮВАННЯ З НАТУРИ»			
<p>Натюрморт як один із жанрів образотворчого мистецтва. Живопис. Кольорові простори Всесвіту. Передача виразності художнього образу в образотворчому мистецтві. Виразальні можливості різних видів мистецтва.</p>	<p>Малювання чорною та кольоровою гуашшю. Використання прийому просвітлення кольору (розбавлення фарби водою або додаванням білил). Малювання з природи предметів домашнього вжитку (чашка з блюдцем). Малювання з природи розкладної іграшки «Пірамідка». Натюрморт «Здрастуй, осінь золота, урожайна і багата!». Малювання з</p>	<p>Учень/учениця знає: необхідність співвідношення розміру малюнка та величини листа паперу; прийоми просвітлення кольору (розбавлення фарби водою або додаванням білил). прийоми передачі на</p>	<p>Формувати елементарні знання про основи реалістичного малюнка; навичок малювання з природи, по пам'яті, за уявленням, декоративного малювання й вміння застосовувати їх у навчальній і суспільно-</p>

	<p>натури подарункової коробки перев'язаної стрічкою. Малювання з натури ялинкової гілки з іграшками. Натюрморт «Весняне натхнення». Малювання гілки яблуні в цвіту. Малювання за зразком ялинкової кульки з використанням шаблону. Натюрморт «Дивовижні дарунки пані Осені». Малювання з натури композиції з осіннього листя у кошику. Розфарбовування малюнків за зразком.</p>	<p>аркуші паперу глибини простору: ближче - нижче, далі – вище; співвідношення форми зображуваного предмета з аркушем паперу. Учень/учениця уміє: малювати овочі та фрукти, споглядаючи їхню форму та колір з натури; працювати з фарбою, палітрою, олівцями; описувати об'єкт спостереження; малювати прості предмети круглої форми та користуватися шаблоном. розпізнавати базові засоби художньої виразності різних видів і жанрів мистецтва; малювати площинні зображення; розфарбовувати зображення відповідно до</p>	<p>корисній діяльності. Розвивати пізнавальну діяльність шляхом систематичного і цілеспрямованого виховання і вдосконалення в учнів правильного сприйняття форми, будови, величини, кольору предмета, їх положення у просторі, уміння знаходити в зображуваному об'єкті існуючі ознаки, встановлювати схожість і розбіжність між предметами за кольорами. Формувати цілісність кольоросприймання; правильність, свідомість й узгодженість графічних й живописних навичок. Формувати цілісний світогляд, враховуючи культурне, мовне, духовне різноманіття сучасного світу.</p>
--	--	---	--

		зразка; раціонально організувати свою образотворчу діяльність; планувати роботу.	Розвивати уміння співвідносити свої дії із запланованими результатами, здійснювати контроль своєї діяльності в процесі досягнення результату, визначати способи дій у рамках пропонованих умов і вимог, коригувати свої дії відповідно до ситуації.
Бесіди з образотворчого мистецтва. «Пейзаж як жанр образотворчого мистецтва». «Вплив світла на колір у пейзажному живописі». «Що таке натюрморт? Натюрморти відомих художників». «Весняні мотиви у картинах видатних художників (порівняння картин із зображенням ранньої та пізньої весни)».	Розповідь. Пояснення. Демонстрація відео. Дидактичні ігри. Обговорення. Короткі усні відповіді на запитання.	Учень/учениця знає: художні засоби виразності живопису, графіки, декоративно-прикладного мистецтва; зображення предметів та об'єктів, їх форм, забарвлення, розмір. Учень/учениця уміє: посильно виражати власні почуття та естетичні переживання до проявів прекрасного в оточуючій діяльності, предметному світі,	Розвивати комунікативні функції мовлення (розвиток діалогічного мовлення з використанням мовленнєвих засобів комунікації, розвиток монологічного мовлення). Розвивати елементи творчої уяви і фантазії; емоційно-образну пам'ять на основні запам'ятовування образів конкретних предметів, явищ, їх властивостей та

		<p>творах візуального мистецтва; встановлювати логічні зв'язки між зображеними явищами й об'єктами, усвідомлювати суттєву залежність між ними.</p>	<p>відношень. Формувати уміння висловлювати свої враження і почуття в спостережуваних явищах та творах мистецтва.</p>
ЗМІСТОВА ЛІНІЯ «ТЕМАТИЧНЕ МАЛЮВАННЯ»			
<p>Настрій природи у творах мистецтва. Художньо-образна характеристика розмаїття кольорової природної гами. Уявлення про цілісність композиції. За розміром, кольором, тоном виявлення головного в композиції. Пейзаж у теплих та холодних кольорах.</p>	<p>Технічні навички роботи з фарбами, олівцями та приладами. Передача плановості простору. Тематичне малювання («Перший дзвоник», «Осінь парасолька», «Вітальна листівка до Дня учителя», «Вітальна листівка до Дня українського козацтва», «Новорічна листівка», «Валентинка для найліпшого друга або подруги», «Вітальна листівка до Міжнародного жіночого дня», «Пейзаж зимового лісу», «Сніг кружляє, на землю лягає...», «Ой, летять, летять сніжинки на будинки, на ялинки», «Перші весняні квіти», «Кульбабки», «Ромашки гарно зацвіли над річкою в рясній траві», «Садовий інструмент (лійка, лопата)», «З космосу Земля тендітна,</p>	<p>Учень/учениця знає: кольори відображення настроїв природи; цілісність композиції; технічні навички роботи з фарбами, олівцями та приладами; способи виявлення головного в композиції за розміром та кольором. Учень/учениця уміє: імпровізувати (експериментувати, поєднувати) художніми засобами для реалізації власної мистецької ідеї; передавати у малюнку зміст простих художніх творів за тематикою;</p>	<p>Розвивати пізнавальну діяльність шляхом систематичного і цілеспрямованого виховання і вдосконалення в учнів правильного сприйняття форми, будови, величини, кольору предмета, їх положення у просторі, уміння знаходити в зображуваному об'єкті існуючі ознаки, встановлювати схожість і розбіжність між предметами за кольорами. Розвивати уміння вільно орієнтуватись на площині аркуша паперу.</p>

	невелика і блакитна»). Стилiзацiя форм живої природи в декоративних композицiях.	вибирати гармонiйно поєднуванi кольори для певного символiчного мотиву; адекватно передавати кольори зображуваного предмета, визначати насиченiсть кольорiв, отриманих зi змiшаних кольорiв i вiдтiнкiв; рацiонально органiзовувати свою образотворчу дiяльнiсть; планувати роботу.	Формувати елементарнi знання про основи реалiстичного малюнка; навичок малювання з натури, по пам'ятi, за уявленнями, декоративного малювання i вмiння застосовувати їх у навчальнiй i суспiльно-кориснiй дiяльностi. Формувати узагальненiсть, вибiрковiсть, структурнiсть та осмисленiсть зорово-просторового сприймання на основi визначення й узагальнення головних ознак зображуваних предметiв, диференцiацiї їх iз несуттєвими.
Свiт емоцiй i почуттiв. Емоцiйнi стани. Особливостi емоцiйних проявiв.	Малювання емоцiй персонажiв за сюжетними картинками. Рiзноманiтнi емоцiйнi стани людини (малювання свого настрою). Робота з пiктограмою «Розфарбуй емоцiї».	Учень/учениця знає: види художньо-творчої дiяльностi для покращення емоцiйного стану;	Розвивати уявлення дiтей про такi емоцiї як: радiсть, сум, здивування, страх, образа, заздрiсть, провина. Формувати

		<p>правильність змішування кольорів для отримання певного відтінку фарби; кольори для зображення емоційного стану.</p> <p>Учень/учениця уміє: добирати потрібні кольори до належного емоційного настрою; контролювати свої емоції; із розумінням ставитися до емоційного світу людини.</p>	<p>уміння адекватно зображати свої почуття та емоційний стан побачених персонажів. Формувати уміння володіти своїми емоціями і почуттями, емоційній саморегуляції. Формувати вміння передавати емоційний стан через малюнок. Формувати вміння передавати різний емоційний стан за допомогою кольорів фарб.</p>
<p>У світі казки чарівної. Емоційно-образна характеристика казкових персонажів, вираження власного ставлення до них. Комікси як вид мистецтва.</p>	<p>Ілюстрація до казки чи іншого літературного твору. Тематичне малювання («Мій улюблений казковий герой», «Малюємо персонажів мультфільмів»). Малювання графічної історії за мотивами мультсеріалу. Малюнок по клітинках супергероїв та видуманих персонажів.</p>	<p>Учень/учениця знає: поняття про теплу і холодну гаму кольорів; емоційно-образну характеристику казкових персонажів; співвідношення форми зображуваного предмета з аркушем паперу.</p> <p>Учень/учениця уміє: передавати враження від побаченого;</p>	<p>Розвивати композиційні навички асоціативно-образного мислення, спостережливості, творчу уяву. Формувати уміння передавати враження від побаченого. Розвивати композиційну грамотність (рівномірне заповнення площі листа). Розвивати зорову пам'ять, фантазію, технічні</p>

		зображати в своїх роботах графічні історії за мотивами; передавати на малюнку чарівний світ природи засобами кольору і техніки.	навички роботи з художніми матеріалами. Розвивати уяву засобами додумування.
<p>Бесіди з образотворчого мистецтва.</p> <p>«Розвиток творчих здібностей в малюванні нетрадиційними техніками та матеріалами».</p> <p>«Різноманітний кольоровий світ. Важлива роль кольорів у нашому житті». «Звідки беруться кольори?»»</p>	<p>Розповідь.</p> <p>Пояснення.</p> <p>Демонстрація відео.</p> <p>Дидактичні ігри.</p> <p>Обговорення.</p> <p>Короткі усні відповіді на запитання.</p>	<p>Учень/учениця знає:</p> <p>художні засоби виразності живопису, графіки, декоративно-прикладного мистецтва; зображення предметів та об'єктів, їх форму, забарвлення, розмір.</p> <p>Учень/учениця уміє:</p> <p>посильно виражати власні почуття та естетичні переживання до проявів прекрасного в оточуючій діяльності, предметному світі, творах візуального мистецтва;</p> <p>встановлювати логічні зв'язки між зображеними явищами й об'єктами,</p>	<p>Розвивати комунікативні функції мовлення (розвиток діалогічного мовлення з використанням мовленнєвих засобів комунікації, розвиток монологічного мовлення).</p> <p>Розвивати елементи творчої уяви і фантазії; емоційно-образну пам'ять на основі запам'ятовування образів конкретних предметів, явищ, їх властивостей та відношень. Формувати вміння висловлювати свої враження і почуття в спостережуваних явищах та творах мистецтва.</p>

		усвідомлювати суттєву залежність між ними.	
--	--	--	--

5 клас
музична складова

Пропонований зміст інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності	Очікувані результати навчання	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
ЗМІСТОВА ЛІНІЯ «ВСТУП»			
Як з'явилася музика. Значення музики в житті людини. Музика, як спосіб самовираження.	Слухання музики, співи, музично-ритмічні рухи, музикування на дитячих музичних інструментах, музична грамота.	Учень/учениця: має уявлення про основи музичної культури; підвищення інтересу й любові до класичної, народної, сучасної музики; відчуває виникнення музично-естетичного відгуку від прослуховування музичних творів, відчуття співпереживання та творчого самовираження до музики. Учень/учениця уміє: уміє зацікавлено слухати музику, емоційно переживати її настрій,	Розвиток музично-образного мислення, навичок сприйняття музики; творчих музичних здібностей, практичних умінь і навичок у процесі слухання, виконання, пластичного інтонування, музично-ритмічного руху; становлення музично-естетичного смаку. Збагачення словникового запасу на основі вивчення музичних творів.

		<p>висловлювати свої враження від музики; намагається виразно виконувати пісні та поспівки, узгоджує ритмічний супровід із словами тексту; пластичними рухами показує характер музичного твору, використовує засвоєні вокально-хорові засоби музичної діяльності у процесі виконання творів, вдало використовує дитячі музичні інструменти під час виконання/слухання музики.</p>	
ЗМІСТОВА ЛІНІЯ «МУЗИКА В ЖИТТІ ЛЮДИНИ»			
<p>Музика передає почуття, мова музики. Вокальна та інструментальна музика.</p>	<p>Слухання музичних творів, музикування на дитячих музичних інструментах (оркестр).</p>	<p>Учень/учениця: має уявлення про роль музики в житті людини, якою буває музика; слухає, аналізує та впізнає знайомі музичні твори, емоційно</p>	<p>Формування уявлень про музику як вид мистецтва; розвиток загальної культури, виховання художнього смаку, слухової пам'яті, збагачення музично-</p>

		<p>переживає музичний зміст.</p> <p>застосовує музикування на дитячих музичних інструментах в різних видах музичної діяльності.</p> <p>Учень/учениця уміє: розуміти музику, сприймати не тільки емоційно, але й свідомо; порівнювати та аналізувати музичні твори, виділяти головне в музиці – емоційний, образний зміст, загальний характер музики.</p> <p>грати на дитячих музичних інструментах (маракаси, брязкальця, бубон, трикутник, ложки, металофон), використовувати під час слухання музики.</p>	<p>слухової уяви; застосування ігор та ігрових ситуацій у процесі багаторазового музичного сприйняття; розвиток цілісного сприйняття (при першому ознайомленні, прослуховуванні) та диференційованого сприйняття (при повторному сприйнятті).</p>
Пісня, як стимул духовного, творчого, культурного розвитку	Вокально-хорові вправи: вправи на розвиток музичного слуху та голосу, вправи на розширення діапазону	Учень/учениця знає: музичну мову, відчуває темброві висотні та	Розвиток емоційної чутливості на музику; музичного слуху,

людини.	дитячих голосів, артикуляційні вправи, вправи на дихання; логопедичні поспівки, пісні.	ритмічні зміни в музиці, свідомо використовує ці знання у виконавській діяльності; жанрову основу пісні. Учень/учениця уміє: вірно інтонувати мелодію, починати спів після музичного вступу, співати злагоджено, у ансамблі, природним голосом, брати правильно дихання між короткими музичними фразами.	розумової діяльності, уваги, пам'яті, здібностей до виконавської та творчої діяльності.
Музика і рух.	Рухи під музику, музичні ігри зі співами й рухами, хороводи, музично-дидактичні ігри, відхлопування простого ритмічного малюнку, логоритміка, словникова робота.	Учень/учениця: має уявлення про вміння відобразити характер музики танцювальними рухами, емоційно виконувати його з початку до кінця, узгоджувати власні ритмічні дії з колективом Учень/учениця уміє: передавати пластичними рухами характер музичного твору,	Формування асоціативного мислення під час музично-ритмічної діяльності, творчих проявів через рухи. Розвиток координації рухів, уваги в процесі відтворення ритмічних малюнків, ритмічного слуху.

		узгоджувати з музикою початок і кінець рухів, ритмічний супровід зі словами пісень, змінювати музично-ритмічні рухи відповідно характеру музики.	
ЗМІСТОВА ЛІНІЯ «МУЗИКА МОГО НАРОДУ»			
Народна музика. Українська музика у творчості композиторів.	Слухання зразків української народної музики, музичних творів українських композиторів, перегляд відеоматеріалів.	Учень/учениця: має уявлення про народну музику (пісня, танець) та музику, створену композитором, народні мистецькі традиції рідного краю. Учень/учениця уміє: висловлювати власні враження від музики; впізнавати та називати знайомі музичні твори, класифікувати за видом (народна музика, композиторська музика), визначати настрій, характер музичного твору, висловлювати власну думку від почутої	Розвиток творчого мислення, слухової уваги в процесі впізнавання народної пісні. Формування уявлення про художній образ в музиці. Виховування любові до народної творчості українських композиторів та народних пісень.

<p>Народні музичні інструменти.</p>	<p>Перегляд ілюстрацій із зображенням музичних інструментів, пояснення способу гри на них; перегляд відеоматеріалів; прослуховування фонограми (звучання інструментів). Музикування на дитячих музичних інструментах (бубон, сопілка).</p>	<p>музики.</p> <p>Учень/учениця: має уявлення про українські народні інструменти: (бубон, скрипка, сопілка, бандура, трембіта); особливості їхнього звучання, використання їх у музичному просторі.</p> <p>Учень/учениця/мі: називати музичні інструменти, розрізняти їх за зовнішнім виглядом та звучанням; порівнювати характер нескладних музичних творів; відтворювати ритмічний малюнок до музичних творів плесканням у долоні та на дитячих музичних інструментах.</p>	<p>Формування пізнавального інтересу до вивчення музичних інструментів, збагачення словникового запасу (назви інструментів, властивості та особливості їхнього звучання). Розвиток уваги в процесі відтворення ритмічних малюнків.</p>
<p>Пісня – душа народу. Розмаїття українських народних пісень: календарно-обрядові</p>	<p>Вивчення пісень до різних свят та святкових обрядів; виконання пісень із супроводом та без нього; інсценування пісень.</p>	<p>Учень/учениця: має уявлення про українські народні пісні та їх різновиди, слухає та</p>	<p>Корекція співочої постанови, співочого дихання. Розвиток вокально-хорових</p>

<p>пісні, щедрівки, веснянки, колискові, жартівливі, історичні.</p>		<p>називає пісню, що звучала. Учень/учениця уміє: називати, яка саме звучала пісня (колискова, жартівлива, історична, щедрівки, веснянки); співати емоційно, виразно і злагоджено у відповідному настрої і характері; дотримуватися правил ансамблевого співу.</p>	<p>навичок, координації та плавності рухів у процесі інсценування пісень.</p>
<p>Народні танці.</p>	<p>Бесіда про особливості українських народних танців, перегляд відеоматеріалів, прослуховування мелодій українських народних танців, ознайомлення з елементами танцювальних рухів: напівприсідання, тупотіння, «колупалочка».</p>	<p>Учень/учениця: має уявлення про українські народні танці (гопак, козачок), їх походження та особливості виконання; розуміє зв'язок танцю і пісні; прослуховує мелодію українських народних танців, впізнає та називає танець. Учень/учениця уміє: слухати та впізнавати</p>	<p>Виховування інтересу до народної культури, прагнення навчитися танцювати народні танці, розширення знань та уявлень про українську народну музику. Розвиток відчуття пульсації, природньої моторної реакції. Збагачення музичного словника.</p>

		знайому мелодію; виконувати елементарні рухи українського танцю, узгоджувати власні рухи з музикою, відчувати ритмічний малюнок музики.	
--	--	---	--

Орієнтовний матеріал для слухання/сприйняття:

М. Вербицький, П. Чубинський «Гімн України»;

С. Чарнецький, патріотична пісня «Ой у лузі червона калина»;

Г. Майборода «Гуцульська рапсодія»;

Б. Фільц «Коломийка»;

Г. Сасько «Перший пролісок»;

Л. Дичко «Весна» з кантати «Пори року»;

Українські народні пісні: «Подоряночка», «Ой, заграйте, дударики», «Щебетала пташечка», «Галя по садочку ходила», «Котику сіренький»;

Українські народні танці «Гопак», «Козачок»;

Українські троїсті музики;

М. Лисенко, дитячі опери «Коза-дереза», «Пан Коцький»;

К. Стеценко дитячі опери «Лисичка, Котик і Півник», «Івасик-Телесик»;

М. Коваль, дитяча опера «Вовк і семеро козенят»;

Р. Шуман «Марш», «Сміливий вершник», «Зима»;

М. Глінка «Венеціанська ніч»;

О. Гречанінова «Марш»;

Н. Леві «Вальс»;

С. Рахманінов «Італійська полька»;

С. Майкапар «Скарга»;

Е. Гріг «Ранок», «Метелик»;
 П. Чайковський (з «Дитячого альбому») «Хвороба ляльки», «Нова лялька»;
 В. Моцарт «Канарка», «Маленька нічна серенада», «Увертюра»;
 Д. Кабалевський «Клоуни», «Три подружки».

Орієнтовний матеріал для виконання:

Вправи для розвитку голосу і слуху: «Сорока-ворона», обробка Я. Степового; «Печу, печу хлібчик», обробка В. Верховинця, слова народні; «Равлику-Павлику; «Кицю, кицю – няв!», музика В. Верховинця, слова народні»;
 Наталія Май: «Веселка», «Шкільна пісня», «Пісня про кульбабу», «Кап, кап», «Цьом - цьом», «Родина»;
 М.Балема «Козацькому роду нема переводу»;
 Н. Рубальська «Добрий день, матусю- Україно!»;
 М. Ведмедері «Козачата», «Наша мова»;
 А. Філіпенко «Веселий музикант», «Узяла лисичка скрипку»;
 А. Мігай «Сім нот»;
 колядки, щедрівки, українські веснянки;
 Українські народні пісні: «Подоляночка», «Ой, заграйте, дударики», «Щебетала пташечка», «Галя по садочку ходила», «Котику сіренький».

Орієнтовний матеріал для виконання в русі та музикування:

Л. Доценко «Веселі звірята»;
 М. Красьов «Святковий танок»;
 Д. Шостакович «Весело крокуємо»;
 Л. Шварц «Хто швидше?»;
 С. Ребіков «Дізнайся по голосу»;
 Л. Ревуцький Пісні-ігри «Веселий каблучок», «Танцювати починаймо», «Ой, є в лісі калина»;
 Хороводна гра «Галя по садочку ходила», музика та слова народні;
 Хоровод-веснянка «Ой, минула вже зима», українська народна мелодія;
 Музично-рухлива гра «Про жабку і комара», музика А. Філіпенка, слова невідомого автора;
 Музично-рухлива гра, «Ми на луг ходили» музика А. Філіпенка, слова Т. Волгіної;
 Музична гра «Ми кривого танцю йдемо», українська народна пісня.

6 клас
образотворча складова

Пропонований зміст інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності	Очікувані результати навчання	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
ЗМІСТОВА ЛІНІЯ «ДЕКОРАТИВНЕ МАЛЮВАННЯ»			
<p>Українське декоративно-ужиткове мистецтво та його давнє коріння. Популярність і різноманітність народного промислу. Значення стилізації декоративної композиції. Поєднання естетики з практичністю сучасних декоративних витворів.</p>	<p>Створення орнаментальної композиції декоративно-ужиткового мистецтва. Лінія та її виразні можливості. Ритм лінії. Використання кольорового сполучення для контрасту при роботі з фарбами. Змішування наближених кольорів на палітрі для отримання відтінків і нюансів. Візерунок у смужці з рослинних та тваринних орнаментів. Малювання в колі візерунка з квітів. Поєднання традиційних та нетрадиційних технік малювання. Малювання по шаблону складних геометричних форм. Малювання стрічкового та сітчастого орнаменту. Прикрашання тканини «Створення сітчастого орнаменту шляхом стилізації природних форм».</p>	<p>Учень/учениця знає: художні засоби виразності живопису, графіки, декоративно-прикладного мистецтва; предмети з різним орнаментом та призначенням; види декоративно-прикладного мистецтва.</p> <p>Учень/учениця уміє: розрізняти основні та проміжні кольори спектру та їх відтінки; відтворювати орнаментальні композиції у смужці; встановлювати зв'язки між видами мистецтва, мистецтвом і життям; працювати з пензлем, олівцем крейдою; користуватись основними художніми матеріалами у</p>	<p>Формувати елементарні знання про основи реалістичного малюнка; навичок малювання з натури, по пам'яті, за уявленням, декоративного малювання і вміння застосовувати їх у навчальній і суспільно-корисній діяльності. Формувати предметні уміння, необхідні для вивчення суміжних дисциплін, подальшого застосування у практичній діяльності. Розвивати уміння виконувати тематичні та декоративні композиції. Розвивати оригінальне</p>

		процесі створення художньої композиції.	образно-асоціативне мислення, просторову уяву та фантазію, відчуття композиції, ритму, кольору; розвивати естетичний смак.
Декоративна мальовничість українського національного костюма. Елементи оздоблення традиційного одягу. Символіка орнаменту як віддзеркалення світогляду давніх українців.	Зображення простих за формою елементів орнаменту для оздоблення предметів одягу. Використання світлих та білих кольорів у зображенні традиційного одягу. Зображення образів рідної природи у орнаментах. Декорування розписом за українськими мотивами. Нанесення орнаменту на заготовку за допомогою шаблонів. Створення орнаменту фантазійних квітів нетрадиційними способами малювання (малювання за шаблонами та тичками). Тематичне малювання («Барвистий та яскравий український одяг», «Орнамент на вишиванці»).	Учень/учениця знає: види орнаментів для оздоблення традиційного українського одягу; предмети з різним орнаментом та призначенням; види декоративно-прикладного мистецтва. Учень/учениця уміє: розпізнавати характерні риси різних видів українського народного мистецтва; розфарбовувати зображення відповідно до зразка; використовувати шаблони геометричних фігур.	Розвивати організаційні уміння і навички в образотворчо-практичній діяльності. Розвивати зорово-рухову координацію шляхом використання варіативних і повторюваних дій із застосуванням різноманітних прийомів малювання. Формувати елементарні знання про основи реалістичного малюнка; навичок малювання з натури, по пам'яті, за уявленням, декоративного малювання і уміння застосовувати їх у

<p>Традиційні розписи предметів побуту декоративно-ужиткового мистецтва. Керамічні та гончарні вироби як невідємна складова повсякденного життя українців.</p>	<p>Створення елементів декору гончарних та керамічних виробів. Опрацювання способів трансформації реальної форми у декоративну. Використання графічних форм, з'єднання в єдине ціле окремих частин малюнку орнаменту. Тематичне малювання («Баранчик», «Коник», «Півник», «Глечик», «Ложка», «Дошка», «Горщик»).</p>	<p>Учень/учениця знає: розписи народно-прикладного мистецтва предметів побуту; предмети з різним орнаментом та призначенням; орнаменти декоративної композиції з геометричних і рослинних елементів; види декоративно-прикладного мистецтва; різновиди атрибутів українського побуту.</p> <p>Учень/учениця уміє: використовувати елементи українського народного мистецтва в художній творчості; дотримуватись контуру зображення; розфарбовувати зображення відповідно до зразка декоративними візерунками українського народного декоративно-ужиткового мистецтва;</p>	<p>навчальній і суспільно-корисній діяльності.</p> <p>Розвивати оригінальне образно-асоціативне мислення, просторову уяву та фантазію, відчуття композиції, ритму, кольору; розвивати естетичний смак. Формувати елементарні знання про основи реалістичного малюнка; навички малювання з натури, по пам'яті, за уявленням, декоративного малювання і уміння застосовувати їх у навчальній і суспільно-корисній діяльності. Формувати предметні уміння, необхідні для вивчення суміжних дисциплін, подальшого застосування у практичній діяльності.</p>
---	--	--	---

		прикрашати лініями, крапками, кільцями, мазками.	
<p>Писанка – символ України. Символіка пасхального розпису. Вишуканість і мініатюрність оригінального орнаменту писанок. Прадавні символи світорозуміння і природи у традиціях минулого.</p>	<p>Ознайомлення з різними видами розпису писанки. Розпис української великодньої писанки геометричним і рослинним орнаментом. Ознайомлення з кольоровою гамою, яка притаманна традиційному розпису великодніх яєць. Малюнок «Пасхальне диво». Порядок утворення візерунків і орнаментів. Навчання прийомам зображення елементів декору великодньої писанки (писанки, мальованки, крапанки, дряпанки, крашанки). Створення елементів орнаментів, традиційних для писанки. Виконання малюнка за технікою граттаж, процарапування). Розфарбовування малюнків за зразком.</p>	<p>Учень/учениця знає: різноманітні матеріали та інструменти для декоративного розпису (писачок, свічка, олівець, фарби); порядок утворення візерунків і орнаментів; основні види декоративних композиційних схем.</p> <p>Учень/учениця уміє: обирати способи/засоби творення художніх образів у різних видах і жанрах мистецтва; створювати ескізи орнаментів для писанки.</p>	<p>Формувати інтерес до продовження традицій писанкарства та святкування Великодня. Формувати почуття поваги до праці народних майстрів і розуміння народно-прикладного мистецтва. Розвивати відчуття композиції, ритму, кольору; розвивати естетичний смак. Формувати вміння малювати на обмеженій поверхні, рівномірно розташовуючи різнокольорові крапки. Розвивати словниковий запас назвами елементів традиційного писанкарства. Формувати елементарні знання про основи декоративного</p>

			малювання і вміння застосовувати їх у навчальній і суспільно-корисній діяльності. Формувати предметні уміння, необхідні для вивчення суміжних дисциплін, подальшого застосування у практичній діяльності.
Різнобарвність українського рослинного світу. Народні рослинні символи у орнаментах декоративно-прикладного мистецтва.	Створення унікальних композицій з рослинних символів України («Дерево життя»). Малювання орнаменту за допомогою графічних матеріалів (фломастер, ручка, маркер, кольорові олівці, фарби), використавши для цього один-два кольори. Відображення образів квітів та ягід через прості форми. Застосування хвилястої лінії («бігунець») при створенні рослинного візерунка.	Учень/учениця знає: значення українських народних символів; зв'язок народної символіки з національними традиціями; порядок утворення візерунків і орнаментів; основні види декоративних композиційних схем. Учень/учениця уміє: встановлювати логічні зв'язки між зображеними явищами й об'єктами, усвідомлювати суттєву залежність між ними; розфарбовувати зображення відповідно до зразка; обирати гармонійно поєднані	Розвивати оригінальне образно-асоціативне мислення, просторову уяву та фантазію, відчуття композиції, ритму, кольору; розвивати естетичний смак. Формувати елементарні знання про основи реалістичного малюнка; навички малювання з натури, по пам'яті, за уявленням, декоративного малювання і вміння застосовувати їх у навчальній і суспільно-

		кольори для певного символічного мотиву.	корисній діяльності. Формувати предметні уміння, необхідні для вивчення суміжних дисциплін, подальшого застосування у практичній діяльності.
Петриківський розпис. Виконання рослинних зображень на основі об'єднання елементів петриківського розпису.	Створення рослинних візерунків небувалих у природі форм квітів на основі спостереження місцевої флори. Застосування в розписі садових і лугових квітів та ягід (калина, полуниця, виноград). Характерне зображення у візерунку окантового листа. Зображення образів міфічних істот (жар-птиця). Побудова орнаменту навколо одного або кількох стебел з приєднанням всіх елементів основної частини орнаменту. Ознайомлення з інструментами декоративно-орнаментального народного малярства (пензлі з котячої шерсті, пальці рук, звичайні пензлі, фарби з природніх матеріалів). Петриківський розпис елементів побуту (шаблони скрині, ложки,	Учень/учениця знає: орнаменти декоративної композиції з геометричних і рослинних елементів; твори народно-прикладного мистецтва; предмети з різним орнаментом та призначенням; види декоративно-прикладного мистецтва; інструменти декоративно-орнаментального народного малярства; особливості петриківського розпису предметів побуту та елементів інтер'єру. Учень/учениця уміє: виконувати візерунки з елементами петриківського розпису;	Розвивати оригінальне образно-асоціативне мислення, просторову уяву та фантазію, відчуття композиції, ритму, кольору; розвивати естетичний смак. Формувати елементарні знання про основи реалістичного малюнка; навичок малювання з натури, по пам'яті, за уявленням, декоративного малювання і вміння застосовувати їх у навчальній і суспільно-корисній діяльності. Формувати предметні уміння, необхідні для

	макітри, дощечки).	застосовувати інструменти декоративно-орнаментального народного малярства; розфарбовувати зображення відповідно до зразка. використовувати елементи українського народного мистецтва в художній творчості; дотримуватись контуру зображення.	вивчення суміжних дисциплін, подальшого застосування у практичній діяльності.
Бесіди з образотворчого мистецтва. «Народна творчість – основа будь якого виду мистецтва», «Подорож Україною. Майстри українського декоративно-ужиткового мистецтва».	Розповідь. Пояснення. Демонстрація відео. Дидактичні ігри. Обговорення. Короткі усні відповіді на запитання.	Учень/учениця знає: художні засоби виразності живопису, графіки, декоративно-прикладного мистецтва; зображення предметів та об'єктів, їх форму, забарвлення, розмір. Учень/учениця уміє: посильно виражати власні почуття та естетичні переживання до проявів прекрасного в оточуючій діяльності, предметному світі, творах візуального мистецтва; встановлювати логічні зв'язки	Розвивати комунікативні функції мовлення (розвиток діалогічного мовлення з використанням мовленнєвих засобів комунікації, розвиток монологічного мовлення). Розвивати елементи творчої уяви і фантазії; емоційно-образну пам'ять на основі запам'ятовування образів конкретних предметів, явищ, їх властивостей та

		між зображеними явищами й об'єктами, усвідомлювати суттєву залежність між ними.	відношень. Формувати уміння висловлювати свої враження і почуття в спостережуваних явищах та творах мистецтва.
ЗМІСТОВА ЛІНІЯ «МАЛЮВАННЯ З НАТУРИ»			
Натюрморт в оточенні людини. Зображення предметного світу. Реальність і фантазія – виразні можливості натюрморту. Лінійна перспектива. Правильність побудови лінійних малюнків і виявлення об'єму. Зображення на площині предметів навколишньої дійсності. Вплив явища колірному контрасту на сприйняття кольору в натюрморті.	Малювання об'ємних предметів комбінованої форми («Фігурний посуд», «Декоративний вазон з барвистим осіннім листям», «Мешканці акваріума», «Настрій у природі». Натюрморт «Фрукти у вазі», «Новорічні прикраси»). Розпис розмальовки портрета (обличчя) («Портрет друга», «Портрет близької людини»). Розфарбовування малюнків портретів за зразком. Опрацювання лінійної перспективи. Зображення на площині предметів навколишньої дійсності («Вулиця мого міста», «Урбаністичність міста», «Моє подвір'я»). Графічне зображення птахів («Сів шпак на шпаківню», «Птахи прилетіли»). Весняний натюрморт («Перші	Учень/учениця знає: співвідношення форми зображуваного предмета з аркушем паперу; явище колірному контрасту; прийоми просвітлення кольору (розбавлення фарби водою або додаванням білил). прийоми передачі на аркуші паперу глибини простору. Учень/учениця уміє: виявляти конструкцію предмета через співвідношення простих географічних фігур; працювати з фарбою, палітрою, олівцями; описувати об'єкт спостереження; розпізнавати базові засоби художньої виразності різних	Формувати елементарні знання про основи реалістичного малюнка. Розвивати навички сприйняття кольорів витворів мистецтва, уміння насолоджуватись красою кольору витвору мистецтва в реальному житті. Формувати прості навички художньої виразності в об'ємних зображеннях. Формувати уміння творчого застосування набутих знань на практиці. Розвивати пізнавальну діяльність шляхом систематичного і цілеспрямованого

	<p>весняні квіти», «Квітуче дерево», «А як же яблуні цвітуть, яка краса безмежна!», «Вербна неділя», «На гілочках вербиці котики пухнасті, хай приносять радість, красу і щастя»). Пейзажні композиції («Золота осінь», «Чарівниця зима»). Розфарбовування малюнків за зразком.</p>	<p>видів і жанрів мистецтва; малювати площинні зображення; розфарбовувати зображення відповідно до зразка; раціонально організувати свою образотворчу діяльність; планувати роботу.</p>	<p>виховання і вдосконалення в учнів правильного сприйняття форми, будови, величини, кольору предмета, їх положення у просторі, уміння знаходити в зображуваному об'єкті існуючі ознаки, встановлювати схожість і розбіжність між предметами за кольорами. Формувати цілісний світогляд, враховуючи культурне, мовне, духовне різноманіття сучасного світу. Розвивати уміння визначати способи дій у рамках пропонованих умов і вимог, коригувати свої дії відповідно до ситуації.</p>
<p>Скульптура Відтворення</p>	<p>Визначення композиційного центру. «Смисловий» або «зоровий» центр</p>	<p>Учень/учениця знає: прості навички зображення</p>	<p>Формувати здатність сприймати,</p>

<p>навколишнього світу за допомоги об'ємної фігури. Образні можливості освітлення у зображенні скульптур.</p>	<p>композиції. Формат і величина зображення скульптури. Масштабність. Передача ілюзорних змін розміру предметів залежно від розміщення їх у просторі. Малювання голови людини у просторі.</p>	<p>предметів; способи відтворення формату і величини скульптури; уявлення про різні графічні техніки; «смісловий» та «зоровий» центр композиції. Учень/учениця уміє: аналізувати та порівнювати форми предметів, знаходити спільне та відмінне в них; знаходити складові перспективної побудови малюнку; зображати круглу скульптуру та рельєф; характеризувати освітлення у витворах мистецтва, а також їх емоційний та смисловий вплив на глядача.</p>	<p>інтерпретувати та характеризувати твори образотворчого мистецтва, висловлювати особистісне ставлення до них, аргументуючи власні думки. Формувати розуміння зв'язку образотворчого мистецтва з іншими видами мистецтва, з природним і культурним середовищем життєдіяльності людини. Розвивати відчуття простору, форми, структури, рельєфу.</p>
<p>Бесіди з образотворчого мистецтва. «Цікава наука кольорознавство».</p>	<p>Розповідь. Пояснення. Демонстрація відео. Дидактичні ігри. Обговорення. Короткі усні відповіді на запитання.</p>	<p>Учень/учениця знає: художні засоби виразності живопису, графіки, декоративно-прикладного мистецтва; зображення предметів та</p>	<p>Розвивати комунікативні функції мовлення (розвиток діалогічного мовлення з використанням мовленнєвих засобів</p>

		<p>об'єктів, їх форму, забарвлення, розмір.</p> <p>Учень/учениця уміє: посилено виражати власні почуття та естетичні переживання до проявів прекрасного в оточуючій діяльності, предметному світі, творах візуального мистецтва; встановлювати логічні зв'язки між зображеними явищами й об'єктами, усвідомлювати суттєву залежність між ними.</p>	<p>комунікації, розвиток монологічного мовлення).</p> <p>Розвивати елементи творчої уяви і фантазії; емоційно-образну пам'ять на основні запам'ятовування образів конкретних предметів, явищ, їх властивостей та відношень. Формувати вміння висловлювати свої враження і почуття в спостережуваних явищах та творах мистецтва.</p>
ЗМІСТОВА ЛІНІЯ «ТЕМАТИЧНЕ МАЛЮВАННЯ»			
<p>Людина і простір. Пейзаж настрою. Зображення простору засобами пейзажу. Повітряна перспектива. Передача глибини простору законами повітряної перспективи.</p>	<p>Послідовність роботи над пейзажем. «Свято першого дзвоника», «День захисників і захисниць України». Малювання пейзажної композиції «Ой у лузі червона калина...». Зміна забарвлення предметів або об'єктів сонячної, похмурої та дощової погоди. Виконання тематичної композиції «Птахи наші друзі», «Чотирилапий друг», «Казкова</p>	<p>Учень/учениця знає: принципи роботи у побудові пейзажної композиції; кольори відображення настроїв природи; цілісність композиції; технічні навички роботи з фарбами, олівцями та приладами; способи виявлення головного в</p>	<p>Розвивати пробудження творчої фантазії, технічні навички, вміння дитини. Формувати вміння спостерігати за предметами, що дає можливість швидко й ефективно виконувати малюнки, розвивати почуття ритму.</p>

	<p>лісова галявина», «Летять, летять сніжинки, на поле, ліс і сад...», «Білі мухи налетіли, все подвір'я стало білим» «Перший сніг», «Хіт-парад планет», «Природа - примхлива «натурниця», «Гірський пейзаж», «Захід сонця». Взаєморозташування елементів композиції з урахуванням їх форм та розмірів для передачі плановості: «Будівництво», «Місто моєї мрії». Малюнок олівцем: «Сільський пейзаж», «Літня фантазія», «Мчать круг Сонця всі планети, наче швидкісні ракети». Стилзація форм живої природи в декоративних композиціях. Розробка ескізу емблеми, плакату. «Новорічна листівка». Державні символи України.</p>	<p>композиції за розміром та кольором; передавати співвідношення окремих складових частин <i>форми</i>. Учень/учениця уміє: застосовувати в роботі різноманіття кольорових нюансів; творчо компонувати, доцільно підібрати пейзажний мотив, щоб він відповідав заданому настрою; «бачити» предмет, сприймати форму, відтворювати її на малюнку; передавати у малюнку зміст простих художніх творів за тематикою; вибирати гармонійно поєднані кольори для певного символічного мотиву; адекватно передавати кольори зображуваного предмета, визначати насиченість кольорів, отриманих зі змішаних кольорів і відтінків;</p>	<p>Розвивати вміння вільно орієнтуватись на площині аркуша паперу. Формувати елементарні знання про основи реалістичного малюнка; навичок малювання з натури, по пам'яті, за уявленням, декоративного малювання і вміння застосовувати їх у навчальній і суспільно-корисній діяльності. Формувати узагальненість, вибірковість, структурність та осмисленість зорово-просторового сприймання на основі визначення й узагальнення головних ознак зображуваних предметів, диференціації їх із несуттєвими.</p>
--	--	--	--

		раціонально організувати свою образотворчу діяльність; планувати роботу.	
Монохромний пейзаж.	Малювання чорною та кольоровою гуашшю. Використання прийому просвітлення кольору (розбавлення фарби водою або додаванням білил). Створення монохромного пейзажу: «Сумний настрій дощу», «Засніжене дерево». Малювання вулиць міста в техніці гризаль. Малювання настрою природи в ахроматичних кольорах: «Похмура погода», «Сонячний день», «Нічне небо».	<p>Учень/учениця знає: принципи роботи у побудові пейзажної композиції; кольори відображення настроїв природи; цілісність композиції; технічні навички роботи з фарбами, олівцями та приладами.</p> <p>Учень/учениця уміє: застосовувати в роботі різноманіття кольорових нюансів; вибирати, гармонійно поєднані кольори для певного символічного мотиву; адекватно передавати кольори зображуваного предмета, визначати насиченість кольорів, отриманих зі змішаних кольорів і відтінків; раціонально організувати свою образотворчу діяльність; планувати роботу.</p>	

<p>Бесіди з образотворчого мистецтва. «Музеї мистецтва», «Гра на контрастах з використанням кольорового сполучення», «Художня стилізація в оточуючій природі».</p>	<p>Розповідь. Пояснення. Демонстрація відео. Дидактичні ігри. Обговорення. Короткі усні відповіді на запитання.</p>	<p>Учень/учениця знає: художні засоби виразності живопису, графіки, декоративно-прикладного мистецтва; зображення предметів та об'єктів, їх форму, забарвлення, розмір. Учень/учениця уміє: посильно виражати власні почуття та естетичні переживання до проявів прекрасного в оточуючій діяльності, предметному світі, творах візуального мистецтва; встановлювати логічні зв'язки між зображеними явищами й об'єктами, усвідомлювати суттєву залежність між ними.</p>	<p>Розвивати комунікативні функції мовлення (розвиток діалогічного мовлення з використанням мовленнєвих засобів комунікації, розвиток монологічного мовлення). Розвивати елементи творчої уяви і фантазії; емоційно-образну пам'ять на основні запам'ятовування образів конкретних предметів, явищ, їх властивостей та відношень. Формувати вміння висловлювати свої враження і почуття в спостережуваних явищах та творах мистецтва.</p>
---	---	---	---

6 клас
музична складова

Пропонований зміст інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності	Очікувані результати навчання	Спрямованість корекційно-розвивальної роботи
ЗМІСТОВА ЛІНІЯ «ЖАНРИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА»			
<p>Що таке «жанр» музики, його особливості та види.</p>	<p>Бесіда про основні музичні жанри (пісня, танець, марш). Слухання музичних творів різних за жанром, перегляд відеоматеріалів. Музично-дидактична гра «Три жанри в музиці», вікторина «Вгадай мелодію».</p>	<p>Учень/учениця: має уявлення про основні музичні жанри, відмінності в характері музики пісні, танцю і маршу, спостерігає за настроєм та характером музичного твору, розрізняє на слух зміни настрою і характеру.</p> <p>Учень/учениця уміє: називати музичні твори, що звучали; визначати жанр музики, порівнювати жанрові ознаки музичних творів, знаходити у них спільне та відмінне, виділяти у творах елементи пісенності, танцювальності й маршовості.</p>	<p>Розвиток сприймання музики на основі слухання творів різних за жанром.</p>

<p>Елементи музичної мови. Засоби музичної виразності.</p>	<p>Слухання музики, виконання нескладних мелодій, музикування на дитячих музичних інструментах.</p>	<p>Учень/учениця: має уявлення про виражальні засоби музики: мелодія, супровід, темп, динамічні відтінки, жанр; слухає та визначає засоби музичної виразності. Учень/ученицяуміє: спостерігати за інтонаційно-образним розвитком музики; визначати та розрізняти основні засоби музичної виразності; користуватися необхідною музичною термінологією.</p>	<p>Розвиток та збагачення музичної пам'яті, слухової уваги, образного мислення, уяви, загальних та музичних здібностей; інтересу до вивчення засобів музичної виразності, уточнення назв засобів музичної виразності.</p>
<p>Виконавська і творча діяльність.</p>	<p>Виконання пісень різного змісту і характеру. Пластичне інтонування і виконання ритмічно-танцювальних рухів. Створення темброво-ритмічних супроводів до пісень і танців.</p>	<p>Учень/учениця: має уявлення про вокально-хорові навички, а саме: вокальні (звукоутворення, дихання, дикція); хорові (чистота інтонації та злагодженість/ансамбль). Учень/учениця уміє: виразно виконувати пісні; інтонаційно правильно передавати мелодію; чітко та ясно вимовляти</p>	<p>Розвиток інтонаційної виразності мовлення та сили голосу, відчуття єдності у процесі співу; музично-сенсорних здібностей, ритмічно-танцювальних рухів, ритмічного слуху; формування співацьких навичок та вмій.</p>

		<p>слова; співати злагоджено, під музичний супровід та без нього; оцінювати власний спів та спів однокласників; придумати рухи до танцю; рухами відтворювати пульс та ритмічний малюнок мелодії, інсценувати сюжет пісні.</p>	
<p>Зв'язок музики з іншими видами мистецтва (література, образотворче мистецтво, хореографія).</p>	<p>Слухання музики, перегляд ілюстрацій та портретів композиторів, письменників; виконання пісень, танцювальних рухів. Творче завдання «Впізнай різновиди музичного мистецтва за малюнком».</p>	<p>Учень/учениця: має уявлення про різні види мистецтва, можливість зв'язків музики з іншими видами мистецтва; розуміє зв'язок музики і танцю.</p> <p>Учень/ученицямі: пов'язувати музику і ритмічні рухи; виконувати пісні з елементами танцювальних рухів; намагається у змісті інших видів мистецтва знаходити певний образ (за допомогою вчителя).</p>	<p>Розвиток вміння «бачити музику», творчу уяву, просторове мислення, фантазію, вокально-хорові навички, музичний слух. Стимуляція асоціативного мислення, закріплення уявлень про різні види мистецтва, закладення основ культури особистості, розширення загального культурного досвіду.</p>

ЗМІСТОВА ЛІНІЯ «МОВА МУЗИКИ»			
<p>Основні властивості музики: пісенність, танцювальність, маршовість.</p>	<p>Слухання пісенно-маршової та пісенно-танцювальної музики; виконання пісень, які розкривають основні завдання; ритмічні рухи (марш, танець).</p>	<p>Учень/учениця: має уявлення пісенність, танцювальність, маршовість; розуміє, що саме виражає прослуханий музичний твір (настрій людини, рухи людини або явища навколишнього світу); розрізняє пісенно-маршову та пісенно-танцювальну музику; розуміє, що пісня, танець, марш можуть перерости в пісенність, танцювальність і маршовість.</p> <p>Учень/ученицяуміє: порівнювати жанрові ознаки музичних творів, знаходить у них спільне й відмінне; відрізняти пісенну музику серед інших; виділяти у творах елементи пісенності, танцювальності й маршовості.</p>	<p>Розвиток логічного мислення, фантазії, уяви, уміння малювати музичні картини при звучанні пісенно-маршової та пісенно-танцювальної музики; виховання любові до музичної мови, творів музичного мистецтва.</p>
<p>Інтонація, як основа музики.</p>	<p>Артикуляційні вправи, логоритмічні поспівки. Виконання пісень</p>	<p>Учень/учениця: має уявлення про музичну інтонацію, як основу музики;</p>	<p>Розвиток виразності та чистоти вокальної інтонації при виконанні пісень, слухової</p>

	різного змісту і характеру, скоромовок.	має уявлення про спільність розмовної і музичної мов; порівнює зображальні (зображують різноманітні звуки, шуми, явища навколишнього світу) та виражальні (передають настрої, почуття та думки людини) інтонації, ритмічні інтонації. Учень/учениця/міс: розрізняти на слух запитальні, стверджувальні, діалогічні, окличні інтонації, інтонації скоромовок; виділяти в мелодії головну інтонацію, виразно та чисто виконувати мелодію, називати твори, що звучали; співати спокійно, не викрикувати звуки, не перекрикувати товаришів, відчувати інтонацію.	уваги. Формування вміння виділяти в музиці головну інтонацію.
Розвиток музики.	Слухання музики, бесіда за прослуханим твором. Розспівування, ритмо-	Учень/учениця: має уявлення про музику, як мистецтво, що не існує без розвитку;	Формування зосередженості у процесі слухового сприймання музики, усвідомлення почуттів, настроїв, думок людини

	декламаційна вправа; повторення вивчених пісень; художнє виконання пісні у супроводі дитячих музичних інструментів.	має уявлення про багатогранність розвитку музики, способи розвитку музики (виконавські, динамічні, жанрові, мелодійні, темпові, темброві). Учень/учениця/уміє: порівнювати почуття, настрої, думки людини виражені в музичному творі, розуміє, чому змінюється музика (зміна засобів музичної виразності), особливості динамічного та темпового розвитку музики, називає музичні твори, які звучали.	процесі сприймання музичного твору, мовленнєвої активності в процесі висловлювання власного ставлення до музичного твору. Розвивати природню музичність дітей, виховувати художній смак.
Музична форма	Розповідь про музичну форму, слухання музичних творів, словникова робота (музичні терміни), перегляд відеоматеріалів; виконання пісень, музично-ритмічні рухи, музикування на дитячих музичних	Учень/учениця: має уявлення про форму музичного твору (може складатися з однієї, двох, трьох і більше частин); намагається визначити форму музичного твору; розуміє зв'язок зміни частин зі зміною характеру і змісту твору. Учень/учениця/уміє:	Розвиток спостережливості та пам'яті при дослідженні форми музичного твору; уміння уточнення та конкретизації знань, корекція слухової пам'яті.

	інструментах.	слухати та спостерігати за розвитком музики; визначати форму музичного твору; порівнювати твори різної форми; висловлювати власну думку від почутої музики.	
--	---------------	--	--

Орієнтовний матеріал для слухання/сприйняття:

М. Вербицький, П. Чубинський «Гімн України»;

С. Чарнецький, патріотична пісня «Ой у лузі червона калина»;

С. Прокоф'єв «Базіка»;

П. Чайковський «Танець маленьких лебедів» (фортепіанна п'єса), фрагмент з балету «Лебедине озеро»;

М. Коваль «Вовк і семеро козенят», К. Стеценко. «Лисичка, Котик і Півник» (фрагменти дитячих опер за вибором);

С. Прокоф'єв Симфонічна казка «Петрик і Вовк» (основні теми);

Л. Бетховен «Тема з варіаціями»;

Ж. Бізе Марш хлопчиків з опери «Кармен»;

Б. Фільц «Закарпатська новелета № 3» (фрагмент);

Українські народні пісні: «Тече річка невеличка»; «Ой, є в лісі калина», «Ой, на горі жито», «Пісня Лисички», «Подоряночка», «Ой, заграйте, дударики», «Щебетала пташечка», «Вийди, вийди сонечко», «Два півники», «Галя по садочку ходила», «Як діждемо літа», «Котику сіренький», «Ой, ходила дівчина бережком»;

В. Текер «Жартівлива полька» у виконанні троїстих музик;

М. Леонтович «Женчичок-бренчичок»;

Я. Степовий «Колискова», «Гопак»;

М. Лисенко «Колискова»;

С. Гулак-Артемівський «Ліричний танок»;

Л. Бетховен «Весела. Сумна», «Марш», «Бабак»;

В. Шуберт «Військовий марш», «Музичний момент»;
Українська народна пісня «Повішу я колисочку»;
українська народна пісня в обробці М. Леонтовича «Дударик».

Орієнтовний матеріал для виконання:

Вправи для розвитку голосу і слуху: «Сорока-ворона», обробка Я. Степового; «Печу, печу хлібчик», обробка В. Верховинця, слова народні; «Равлику-Павлику»;
Українська народна примовка «Ходить кіт по горі», «Сидів котик на воротах», «Півник»;
Наталія Май: «Намалюю Україну», «Пісня про Україну», «Любіть Україну», «Не давайте суму жити», «Мамина сорочка»;
Н. Рубальська «Дзвоники музичні»;
Н. Рубальська «Добрий день, матусю- Україно!», «Різні барви у природи»;
М. Ведмедері «Наша мова»;
Ю. Михайленко «Діти України», «Біля калиноньки», «Ой метелиця-зима»;
М. Катричка «Наша Україна»;
Н. Вересокіної «Рученята золоті»;
Українські народні пісні: «Тече річка невеличка»; «Ой, є в лісі калина», «Ой, на горі жито», «Пісня Лисички», «Подоланочка», «Ой, заграйте, дударики», «Щебетала пташечка», «Вийди, вийди сонечко», «Два півники», «Галя по садочку ходила», «Як діждемо літа», «Котику сіренький», «Ой, ходила дівчина бережком».

Орієнтовний матеріал для виконання в русі та музикуванні:

Г. Штраус «Дружні трійки»;
Я. Степовий «Веселі нотки»;
В. Верховинець «Діти колом стоять»;
М. Ведмедеря Пісня-гра «Зробим коло», «Танцювали зайчики»;
українські народні пісні «Печу, печу хлібчик», «Ой Василю-Василечку»;
український народний танець «Метелиця»;
М. Ведмедеря «Кришталева зимонька»;
Т. Попатенко «Щеня і кошеня»;
Пісні-ігри «Сонечко»; «Гляньте, діточки малі», «Ой чого ти, метелику»; Д. Височковська «Потанцюймо з нами»;

А. Житкевич «Чобітки мої червоні»;
Я. Степовий українська веснянка «Кривий танець».

ПРИКІНЦЕВА ЧАСТИНА

Вибір форм, змісту та способів поточного та підсумкового оцінювання результатів навчання здійснюється педагогічними працівниками закладу освіти залежно від дидактичної мети. Оцінювання результативності навчальних досягнень відбувається у формі поточного та підсумкового контролю (опитування, аналіз результатів творчості і виконаних завдань тощо).

Визначення методів оцінювання має враховувати, що інтегрований курс «Мистецтво» є предметом навчального і виховного спрямування. У його опануванні істотну роль відіграють розвиненість природних мистецьких задатків і здібностей, прояв творчого потенціалу кожного здобувача освіти. Об'єктивність оцінювання забезпечується доцільним поєднанням визначення міри сформованості очікуваних результатів та ініціативності, творчої активності, вмотивованості, індивідуальності здобувачів освіти на уроках та в позаурочний час, збалансованістю контролю та стимулювання учнів/учениць до художнього пізнання.